

Problematika řešení záškoláctví/skrytého záškoláctví dětí plnících povinnou školní docházku

V rámci projektu statutárního města Ostravy „Posílení prevence kriminality v Ostravě prostřednictvím asistentů prevence kriminality a multidisciplinárního přístupu“ (reg. č. CZ.03.2.60/0.0/0.0/15_026/0002789) se v sedmi ostravských rizikových oblastech schází pravidelně skupina odborníků, kteří se zabývají tématy z oblasti prevence kriminality a ohrožení sociálním vyloučením, aktuálními pro obyvatele daného místa, popř. celého města. Členy těchto multidisciplinárních týmů jsou zástupci městských obvodů a úřadů městských obvodů, magistrátu, Policie České republiky, Městské policie Ostrava, neziskových organizací (poskytovatelé sociálních služeb, místní spolky), školských zařízení, majitelů bytového fondu a místní obyvatelé.

Téměř na všech jednáních členové diskutují problematiku vysokých absencí, jejich vliv na úroveň vzdělanosti dětí a následnou uplatnitelnost na trhu práce. Členové zvážili či již realizovali různé možnosti řešení. Opakovaně poukazují na to, že **zásadní vliv na úspěch má rychlost, s jakou je k řešení přistoupeno**. Zde také členové vidí velký potenciál při řešení tohoto problému, a proto vznikl tento dokument.

Členové jsou seznamováni se zákonnými možnostmi řešení záškoláctví, z tohoto důvodu v roce 2018 vznikl i informační materiál, který je v příloze. Nyní byl aktualizován a doplněn.

Členové za Policii České republiky (PČR) i orgány sociálně právní ochrany dětí (OSPOD) poukazují na to, že skutky jsou jim **oznamovány až při vyšším počtu zameškaných hodin, často souhrnně po skončení pololetí či celého školního roku**. Tedy až po překročení hranice 100 neomluvených hodin. Školy málo využívají možnosti řešit situaci mimo školní prostředí v době, kdy absence přesáhne 20 hodin, možnosti zahájit přestupkové řízení. Jako problematické také vidí **dodatečné omlouvání absence již v rámci probíhajícího trestního řízení**, kdy škola absenci uzná jako omluvenou obvykle na základě lékařských potvrzení. Komplikovaná je také komunikace s lékaři.

Členové také poukazují na to, že **v jednotlivých školách je praxe různá**, přestože pro všechny platí stejné metodické doporučení MŠMT ČR. Tento fakt ztěžuje řešení situace mimo půdu školy (PČR, OSPOD).

Zástupci základních škol a OSPOD se postupně zapojují do členství v multidisciplinárních týmech, což zjednodušuje komunikaci a přispívá ke komplexnímu řešení problematiky. **Týmy nemají prostor zabývat se situací podrobněji**, spektrum řešených témat mají daleko širší. Členové také poukazují na to, že **nejsou zapojeny všechny školy**, či na jednání nedochází kompetentní zástupce dané školy. Členství v týmech je dobrovolné, zástupce si volí daný subjekt dle svého uvážení. V oblasti školství to bývá zástupce ředitele, učitel (metodik prevence nebo výchovný poradce), sociální pedagog nebo asistent. Multidisciplinární týmy jsou vhodnou platformou k navázání, případně směřování, komunikace, nemohou se však zabývat problematikou záškoláctví hlouběji a systematictěji.

Členové se domnívají, že je **málo využíván institut přestupkového řízení**, které má oproti řízení trestnímu některé významné výhody:

- je podstatně rychlejší,
- odehrává se v místě bydliště rodiny, na ÚMOB, kde zároveň sídlí i OSPOD, je tedy možné užší propojení k řešení,
- má přímý vliv na výplatu dávek hmotné nouze a dávek státní sociální podpory (viz příložený dokument).

Trestní řízení je oproti tomu zdlouhavé, odehrávající se na více úrovních, a nepřináší okamžitý efekt. Nemá také vliv na výplatu sociálních dávek. Často dochází k tomu, že rodič není fakticky potrestán, protože nařízené obecně prospěšné práce nevykoná, ale k výkonu trestu nedojde (obvykle z důvodu

péče o mladší sourozence záškoláka). Navíc trest přichází v řádu měsíců až let poté, co se skutek stal, schází tedy přímý efekt bezprostředního zabránění protiprávnímu jednání.

Členové týmů se domnívají, že k zefektivnění řešení problematiky záškoláctví by pomohlo:

1. Intenzivněji zapojit rodinu do okamžitého řešení situace:
  - využívat možnosti návštěv v rodině – sociální pedagog, školní asistent, městská policie,
  - spolupráce se školním poradenským pracovištěm,
  - využití ambulantních i pobytových služeb pro děti a rodiny (psycholog, sociální služby, OSPOD, SVP, aktivity sekundární prevence apod.).
2. Sjednotit postup a zrychlit oznamování neomluvené a vysoké omluvené absence kompetentním orgánům:
  - dbát na dodržování limitů stanovených metodickým doporučením,
  - v případě opakování hlásit dříve.
3. Využívat možnosti řešit situaci jako přestupek.
4. Motivovat školy k zapojení do multidisciplinární spolupráce na řešení:
  - posílit spolupráci a zlepšit komunikaci mezi PČR, OSPOD, ÚMOB (přestupky) a školami – formou společných metodických porad, pracovních skupin,
  - k řešení situace využít nabídky sociálních služeb a obdobných aktivit v místě (sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi, různé projektové aktivity),
  - motivovat školy k zapojení do činnosti multidisciplinárních týmů, kde je možné získat kontakty, protože se jich zpravidla účastní zástupci všech institucí a organizací působících v lokalitě, případně mají alespoň přehled o tom, kdo v místě působí,
  - nastavit spolupráci s OSPOD a městskou policií – společné kontroly záškoláctví, kontroly v rodinách, pokud dítě nepřijde bez omluvy do školy – viz příloha (Příklady dobré praxe).
5. Nastavit funkční mechanismus oznamování pravomocného uznání vinným přestupkem Úřadu práce ČR.

Členové týmů věří, že efektivní řešení záškoláctví a skrytého záškoláctví je společným zájmem všech zainteresovaných stran. Za zásadní považují sjednocení postupu ze strany škol, zrychlení celého procesu a prohloubení spolupráce aktérů. Z tohoto důvodu se rozhodli předat své podněty Vám, metodikům prevence, jakožto odborníkům zodpovědným za předcházení a řešení rizikového chování žáků škol. Navrhují společné jednání mezi zástupci PČR, OSPOD a školství případně dalších zodpovědných/relevantních subjektů.

V Ostravě 15. 5. 2019

Zpracovala:

Mgr. Lenka Michálková
koordinátor multidisciplinárních týmů
Magistrát města Ostrava

Příloha:

Informace k záškoláctví, skrytému záškoláctví